

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a articolului 28 lit.(a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova
nr.1024-XIV din 2 iunie 2000, cu modificările și completările ulterioare**

(Sesizarea nr.16g/2012)

CHIȘINĂU

30 octombrie 2012

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Victor PUȘCAȘ, *judcător-raportor*,
DI Dumitru PULBERE,
Dna Elena SAFALERU,
Dna Valeria ȘTERBETȚ, *judcători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 28 iunie 2012 și înregistrată la aceeași dată,

Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,

Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă de Curtea Supremă de Justiție la 28 iunie 2012, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.g) din Constituție, 25 alin.(1) lit.d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit.d) din Codul Jurisdicției Constituționale, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 28 lit.(a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV din 2 iunie 2000, ridicată în dosarul nr. 3-4413/11, aflat pe rol la Curtea de Apel.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că stabilirea întrunirii de către persoană pentru dobândirea cetățeniei a condițiilor prevăzute de legislație este un domeniu atribuit de Constituție în exclusivitate Președintelui Republicii Moldova și astfel norma contestată este incompatibilă cu prevederile articolului 88 lit.(c) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 11 iulie 2012 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

5. În ședința plenară publică a Curții, autorul sesizării a fost reprezentat de Iulia Sîrcu, vicepreședinte al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției, și Mihaela Iacob, viceministru al Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor. La ședință a mai

participat Vladislav Poghircă în calitate de reprezentant al Președintelui Republicii Moldova.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr. 1/1, 1994) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 17 Cetățenia Republicii Moldova

„(1) Cetățenia Republicii Moldova se dobîndește, se păstrează ori se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 88 Alte atribuții

„Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă decorații și titluri de onoare;
- b) acordă grade militare supreme prevăzute de lege;
- c) **soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic;**

- d) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- e) acordă grațiere individuală;
- f) poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința asupra problemelor de interes național;
- g) acordă ranguri diplomatice;
- h) conferă grade superioare de clasificare lucrătorilor din procuratură, judecătorii și altor categorii de funcționari, în condițiile legii;
- i) suspendă actele Guvernului, ce contravin legislației, pînă la adoptarea hotărîrii definitive a Curții Constituționale.
- j) exercită și alte atribuții stabilite prin lege.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă (M.O. nr. 111-115/451, 2003) sunt următoarele:

Articolul 12¹ Ridicarea excepției de neconstituționalitate

„[...] (2) Sesizarea Curții Constituționale de către instanța de judecată este **admisibilă numai în cazul în care actul normativ este aplicat sau urmează a fi aplicat conform opiniei instanței în pricina concretă pe care o examinează.**[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii cetățeniei Republicii Moldova (M.O., nr. 98-101/709, 2000, republicată: M.O. ed. specială din 09.12.2005, pag.18) sunt următoarele:

Articolul 17 Condițiile naturalizării

„(1) Cetățenia Republicii Moldova se poate acorda la cerere persoanei care a împlinit vârsta de 18 ani și care:

a) deși nu s-a născut pe acest teritoriu, domiciliază legal și obișnuit aici cel puțin în ultimii 10 ani sau este căsătorită cu un cetățean al Republicii Moldova de cel puțin 3 ani și domiciliază legal și obișnuit aici în ultimii 3 ani, sau domiciliază legal și obișnuit nu mai puțin de 3 ani la părinți sau copii (inclusiv înfietori și înfiați) cetățeni ai Republicii Moldova; sau

b) domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova timp de 5 ani înaintea împlinirii vârstei de 18 ani; sau

c) este apatrid sau recunoscută ca fiind refugiată, conform prevederilor legii naționale, și domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 8 ani;

precum și

d) cunoaște și respectă prevederile Constituției; și

e) cunoaște limba de stat în măsură suficientă pentru a se integra în viața socială; și

f) are surse legale de existență; și

g) pierde sau renunță la cetățenia unui alt stat, dacă o are, cu excepția cazurilor cînd pierderea sau renunțarea nu este posibilă sau nu poate fi rezonabil cerută.

(2) Cunoașterea prevederilor Constituției și a limbii de stat de către solicitantul cetățeniei Republicii Moldova este verificată în modul stabilit de Guvern.”

Articolul 28

Atribuțiile Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și ale organelor lui

Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și organele lui:

a) primesc de la persoanele cu domiciliul legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prezentei legi, cereri privind dobândirea cetățeniei prin naturalizare și privind redobândirea cetățeniei Republicii Moldova, verifică documentele prezentate în vederea corespunderii acestora cerințelor prezentei legi. **În cazul întrunirii tuturor condițiilor prevăzute de legislația în vigoare, ministerul și organele lui întocmesc un aviz argumentat** și, împreună cu avizele Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate și cu cererea solicitantului, îl expediază Președintelui Republicii Moldova spre soluționare;

b) **examinează cereri privind dobândirea cetățeniei prin recunoaștere, conform prevederilor art.12 alin.(2), și iau decizia de recunoaștere a cetățeniei sau de refuz.** În cazul persoanelor care dețin cetățenia altui stat, decizia se ia în conformitate cu avizul argumentat al Serviciului de Informații și Securitate;[...].”

Articolul 29

Atribuțiile Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ale instituțiilor lui

„Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, reprezentanțele diplomatice și instituțiile consulare ale Republicii Moldova:

a) **primesc de la persoane cu domiciliu legal și obișnuit în străinătate, în condițiile prezentei legi, cereri privind cetățenia, adună date despre solicitant, întocmesc un aviz argumentat și, împreună cu avizul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, cu avizul Serviciului de Informații și Securitate și cu cererea solicitantului, îl expediază Președintelui Republicii Moldova spre soluționare; [...].”**

Capitolul VII

ATACAREA HOTĂRÂRILOR ÎN PROBLEMA CETĂȚENIEI

Articolul 41

Atacarea decretului Președintelui Republicii Moldova

„Decretul Președintelui Republicii Moldova în problema cetățeniei poate fi atacat în Curtea Supremă de Justiție în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare.

Articolul 42

Atacarea acțiunilor persoanelor oficiale

„Refuzul de a primi cerere în problemele cetățeniei Republicii Moldova, încălcarea termenelor, a modului de examinare a cererii și de executare a hotărârilor în problemele cetățeniei, precum și refuzul acordării cetățeniei și alte acțiuni ale persoanelor oficiale pot fi atacate, în modul stabilit de lege, în instanță judecătorească.”

9. Prevederile relevante ale Convenției europene cu privire la cetățenie (încheiată la Strasbourg la 6 noiembrie 1997 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 621-XIV din 14 octombrie 1999, "Tratate internaționale", 2001, volumul 26, pag.190) sunt următoarele:

Articolul 5

Nediscriminarea

„1) Normele unui stat cu privire la cetățenie nu pot conține diferențieri sau include practici echivalente cu discriminarea bazate pe sex, religie, rasă, culoare sau origine națională ori etnică.[...]”

Capitolul III

Reguli cu privire la cetățenie

Articolul 6

Dobândirea cetățeniei

„[...] 3) Fiecare Stat Parte prevede în legislația sa internă posibilitatea dobândirii cetățeniei de către persoanele care **locuiesc cu titlu legal** pe teritoriul său. La determinarea condițiilor de dobândire a cetățeniei statul parte nu poate prevedea ca condiție de trai permanent un termen ce depășește zece ani, pînă la momentul depunerii cererii. [...]”

Capitolul IV

Proceduri legate de cetățenie

Articolul 10

Examinarea cererilor

„Fiecare Stat Parte asigură examinarea în termene rezonabile a cererilor cu privire la dobândirea, păstrarea, pierderea, redobândirea sau legalizarea cetățeniei sale.”

Articolul 11

Deciziile

„Fiecare Stat Parte asigură ca deciziile cu privire la dobândirea, păstrarea, pierderea, redobândirea sau legalizarea cetățeniei sale să conțină motivații în formă scrisă.”

Articolul 12 Dreptul de recurs

„Fiecare Stat Parte asigură ca deciziile cu privire la dobândirea, păstrarea, pierderea, redobândirea sau legalizarea cetățeniei sale să poată face obiectul unui recurs administrativ sau judiciar, în conformitate cu prevederile legislației sale interne.”

ÎN DREPT

10. Curtea reține că prerogativa de a rezolva cazurile excepționale de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

În acest context, Curtea reține că, prin Hotărârea nr. 15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin.(1) lit.g) din Constituția Republicii Moldova (M.O. nr.33, 1997), a statuat că:

„[...] Excepția de neconstituționalitate exprimă o **legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal.** [...]”

11. În același sens, legiuitorul a specificat în articolul 12¹ din Codul de procedură civilă că excepția de neconstituționalitate este admisibilă doar în cazul în care actul normativ este aplicat sau urmează a fi aplicat, conform opiniei instanței, în pricina concretă pe care o examinează.

12. În același timp, urmând practica sa anterioară (a se vedea hotărârile nr.9 din 20 mai 2008 (M.O. nr.99-101/7, 2008), nr.26 din 23 noiembrie 2010 (M.O. nr.235-240/27, 2010) și nr.30 din 23 decembrie 2010 (M.O. nr.1-4/2, 2011), nr.15 din 13 septembrie 2011 (M.O. nr. 166-169/22, 2011) nr.24 din 15 noiembrie 2011 (M.O. nr. 206-215/33, 2011), Curtea va aborda problema de constituționalitate a prevederilor contestate din lege, raportate la circumstanțele concrete ale litigiului principal, prin prisma normelor constituționale invocate de autorul sesizării, luând în considerare atât principiile consacrate în Constituție și în dreptul intern, cât și cele statuate în dreptul internațional și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

I. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

13. ASLI Mohammed Hadi Mihiddin, reclamant, a sosit în Republica Moldova pe data de 9.08.1998 din Siria și pe data de 11.11.2002 a solicitat să fie considerat refugiat în cadrul mandatului Înalțului Comisar al

Națiunilor Unite pentru Refugiați. La 25.03.2009 i s-a acordat protecție umanitară, statut deținut de el până în prezent.

14. Pe data de 27.07.2011 ASLI Mohammed Hadi Mihiddin a depus la Întreprinderea de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru” (în continuare – Î.S. CRIS „Registru”) o cerere pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova. Prin scrisoarea cu nr.02/3-A239 din 25.08.2011 el a fost informat că cetățenia Republicii Moldova se acordă, la cerere, persoanei care a împlinit vârsta de 18 ani și care este apatrid sau recunoscută ca refugiat, conform prevederilor legii naționale, și domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova cel puțin 8 ani. I s-a mai comunicat că, deși el a solicitat să fie considerat refugiat la 11.11.2002, abia la 25.03.2009 a intrat în posesia buletinului de identitate eliberat beneficiarilor de protecție umanitară, explicându-i-se că această categorie de persoane nu este specificată în art.17 din Legea cetățeniei și că, în conformitate cu lit.(a) art.28 din Legea cetățeniei, cererea sa poate fi expediată Președintelui Republicii Moldova spre soluționare numai în cazul respectării condițiilor prevăzute de legislația în vigoare și că cererea sa va putea fi primită spre examinare când el va întruni integral condițiile de naturalizare.

15. Prin cererea prealabilă privind revocarea actului administrativ din 21.09.2011, petiționarul a solicitat Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (în continuare – MTIC) să considere ilegal răspunsul Î.S. CRIS „Registru” și să transmită cererea sa privind dobândirea cetățeniei Comisiei pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

16. MTIC, prin scrisoarea cu nr.01/A-296/11 din 04.10.2011, a confirmat răspunsul Î.S. CRIS „Registru” din 25.08.2011.

17. La 31 octombrie 2011 ASLI Mohammed Hadi Mihiddin a acționat în justiție MTIC și Î.S. CRIS „Registru”, cerând Curții de Apel Chișinău să recunoască ilegal actul nr.02/3-A239 din 25.08.2011 și să oblige Î.S. CRIS „Registru” să transmită cererea sa de dobândire a cetățeniei Comisiei pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova spre examinare în fond.

18. În motivarea acțiunii, reclamantul a afirmat că domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova mai mult de 8 ani, începând cu 11.11.2002, când a solicitat azil în Republica Moldova, menționând că norma art.17 din Legea cetățeniei nu stabilește momentul când începe să curgă termenul de 8 ani. Ca argument suplimentar, reclamantul a relevat că în 2011 Președintele a acordat cetățenia Republicii Moldova la trei beneficiari de protecție umanitară.

19. La demersul avocatului reclamantului, prin încheierea din 21 februarie 2012, instanța de contencios administrativ a Curții de Apel

Chișinău a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului I al Legii nr.112 din 09.06.2011 pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei Republicii Moldova și remiterea cauzei Curții Supreme de Justiție pentru a sesiza Curtea Constituțională. Atât din demersul reprezentantului reclamantului, cât și din încheierea Curții de Apel rezultă că s-a solicitat controlul constituționalității mai multor prevederi cuprinse la lit.a), b) și d) ale art.28 din Legea cetățeniei, raportate la o cauză concretă.

20. Prin Hotărârea din 28 mai 2012, Plenul Curții Supreme de Justiție a aprobat sesizarea în vederea exercitării controlului constituționalității doar a unor prevederi ale art.28 lit.a) din Legea cetățeniei nr.1024-XIV din 2 iunie 2000 în redacția Legii nr.112 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei Republicii Moldova și a decis ca aceasta să fie expediată spre soluționare Curții Constituționale a Republicii Moldova. Curtea atestă în acest caz o restrângere a obiectului excepției de neconstituționalitate, asupra căreia se va pronunța în adresa atașată la hotărâre, din partea Curții Supreme de Justiție, care în acest mod a ignorat concluziile Curții Constituționale referitoare la interpretarea art.135 alin.(1) lit.g) din Constituție, expuse în Hotărârea nr.15 din 06.05.1997.

II. CU PRIVIRE LA OBIECTUL SESIZĂRII

21. Potrivit Curții Supreme de Justiție, la soluționarea litigiului principal urmează a fi aplicat articolul 28 lit.a) din Legea cetățeniei nr.1024-XIV din 2 iunie 2000, în redacția Legii nr.112 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei Republicii Moldova, care face obiectul sesizării.

22. Curtea Supremă de Justiție a conchis că normele de drept ce urmează a fi aplicate la soluționarea litigiului vin în contradicție cu dispozițiile articolului 88 lit.c) din Constituție, conform cărora Președintele Republicii Moldova soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic.

23. Curtea relevă că ASLI Mohammed Hadi Mihiddin, în acțiunea intentată împotriva MTIC, a cerut, în special, ca autoritățile publice competente să fie obligate să efectueze procedurile legate de acordarea cetățeniei astfel, încât răspunsul la cererea depusă de solicitant să parvină de la Președintele Republicii Moldova, și nu de la minister sau altă autoritate. Curtea observă că, în urma pretențiilor petiționarului, autoritățile publice (MTIC) și instanțele de judecată au fost nevoite să supună problema de drept examinării extrinsece, axându-se pe latura formală a litigiului, și nu pe cea materială. Or, latura intrinsecă a problemei de drept, sau fondul litigiului de contencios administrativ, constă în corespunderea sau

necoresponderea reclamantului condițiilor naturalizării, prevăzute de art.17 din Legea cetățeniei, în speță, dacă reclamantul poate fi considerat apatrid sau refugiat și dacă el domiciliază legal și obișnuit în ultimii 8 ani pe teritoriul Republicii Moldova.

24. În baza celor expuse, Curtea relevă că în prezenta cauză se va pronunța doar asupra faptului dacă procedurile de examinare a cererii de acordare a cetățeniei Republicii Moldova corespund art.88 lit.c) din Constituție.

25. Curtea Constituțională reține că din sesizare rezultă pretinsa necorespondere a prevederilor art.28 lit.a) din Legea cetățeniei cu art.16 alin.(2) din Constituție, deoarece, în opinia Curții Supreme de Justiție, în ceea ce privește depunerea cererii de dobândire a cetățeniei, acestea discriminează și dezavantajează solicitanții domiciliați pe teritoriul Republicii Moldova în raport cu cei domiciliați în afara Republicii Moldova, cărora li se aplică prevederile art.29 lit a) din lege.

26. Curtea reține că principiul egalității persoanelor în fața autorităților publice, consacrat de alin.(2) art.16 din Constituție, conform multiplei jurisprudențe a Curții, nu înseamnă uniformitate, el presupune tratament egal în situații egale, pentru situații diferite tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Solicitanții cetățeniei Republicii Moldova domiciliați în străinătate au un statut diferit față de solicitanții cu domiciliul în interiorul țării. În acest context, Curtea relevă că, întrucât prevederile art.29 lit.(a) din Legea cetățeniei sunt inaplicabile litigiului de bază aflat pe rol în instanța de drept comun, prevederile alin.(2) art.16 din Constituție sunt irelevante pentru prezenta cauză.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 88 LIT.C) DIN CONSTITUȚIE

27. Autorul sesizării pretinde că litera a) a articolului 28 din Legea cetățeniei, în partea în care prevede că MTIC transmite Președintelui Republicii Moldova spre soluționare cererile privind dobândirea cetățeniei prin naturalizare numai în cazul întrunirii tuturor condițiilor prevăzute de legislația în vigoare, încalcă articolul 88 lit.c) din Constituție, potrivit căruia:

„Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții:
[...] c) soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic [...]"

A. Argumentele autorului sesizării

28. Plenul Curții Supreme de Justiție, în calitatea sa de autor al sesizării, consideră că norma cuprinsă la lit.a) art.28 din Legea cetățeniei, după conținut, contravine prevederilor lit.c) art.88 din Constituția Republicii Moldova. Plenul observă că soluționarea problemelor cetățeniei Republicii Moldova și acordării azilului politic, prin Constituție, este atribuită în exclusivitate Președintelui Republicii Moldova. Verificarea documentelor și stabilirea faptului dacă persoana întrunește condițiile prevăzute de legislație, în opinia sa, ține de domeniul soluționării cererii de dobândire a cetățeniei.

B. Argumentele autorităților

29. În punctul său de vedere, Președintele Parlamentului a susținut constituționalitatea normei legale contestate, menționând că MTIC realizează o activitate necesară de coordonare și organizare a procesului de acordare a cetățeniei. Activitatea sa se reduce la operații de analiză și constatare, realizate cu scopul de a cunoaște realitățile spre a lichida eventualele curențe în vederea asigurării conformității depline cu cerințele stipulate în art.33, art.36 din Legea cetățeniei. În opinia sa, acestea constituie acțiuni premergătoare începerii procesului de soluționare a problemei cetățeniei, care prin ele însele nu produc efecte juridice, însă contribuie la legalitatea decretului Președintelui, unicul act ce produce efecte juridice. În ședința publică a Curții, reprezentantul Parlamentului a susținut această opinie, adăugând că prin decretul de promulgare a Legii nr.112 din 9 iunie 2011, prin care au fost modificate prevederile art.28 lit.a) din Legea cetățeniei, contestate în sesizare, Președintele Republicii Moldova a aprobat aceste prevederi și astfel a consimțit pentru cedarea unor sarcini pe care le presupune atribuția statuată în art.88 lit.c) din Constituție.

30. În susținerea constituționalității normei contestate, Aparatul Președintelui Republicii Moldova a subliniat că verificarea documentelor sub aspectul conformității cu cerințele stipulate de Legea cetățeniei nu echivalează cu soluționarea în fond a cererii de acordare a cetățeniei. Mai mult ca atât, în caz de refuz, solicitantul are dreptul de a readresa cererea, cu condiția că va respecta cerințele înaintate de lege, depunând documentele, extrasele, copiile care lipseau inițial.

31. Suplimentar, Aparatul Președintelui Republicii Moldova a mai comunicat Curții Constituționale că actul de identitate care atestă domiciliul străinului pe teritoriul țării este permisul de ședere legală, eliberat de MTIC în baza deciziei Biroului de Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne, data deciziei fiind data din care începe a curge pentru străin termenul de domiciliere legală și obișnuită pe teritoriul Republicii Moldova. Conform informației prezentate de această instituție, după introducerea modificărilor contestate – 8 iulie 2011, Președintele a aprobat toate cele 687

cereri de renunțare la cetățenie și 16 cereri de redobândire a cetățeniei, a respins 2 cereri de dobândire a cetățeniei din 11 depuse.

32. În punctele de vedere prezentate, Guvernul, Ministerul Justiției și MTIC nu sunt de acord cu opinia autorului sesizării că MTIC și MAEIE ar trebui doar să recepționeze documentele referitoare la dobândirea cetățeniei. Verificarea cererii și a actelor necesare este o acțiune preparatorie, ce precede emiterea decretului în problema cetățeniei. Autoritățile menționează că doar decretul Președintelui țării produce efecte juridice, nu însă și acțiunile MTIC. Constituționalitatea normei contestate, în opinia autorităților, este confirmată și de faptul că refuzul neîntemeiat privind expedierea documentelor pentru examinare și soluționare Președintelui Republicii Moldovei poate fi atacat în contenciosul administrativ.

C. Aprecierea Curții

33. Curtea relevă că excepția de neconstituționalitate presupune un control concret, în cadrul căruia Curtea Constituțională va examina constituționalitatea normei ce urmează a fi aplicată în litigiul de bază aflat pe rol în instanța de drept comun, avându-se în vedere circumstanțele cauzei. În acest sens, Curtea reiterează poziția sa expusă în Hotărârea nr.15 din 06.05.1997 privind interpretarea lit.(g) alin.(1) art.135 din Constituție, în care a decis că acest control se aplică asupra actelor „ce au incidență asupra examinării unui litigiu de către o instanță ordinară”, iar în calitate de element important al excepției de neconstituționalitate s-a invocat:

„[...] existența raportului triumfiar între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea, și Curtea Constituțională, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate;”

34. Avînd în vedere cele enunțate în §§ 23, 33 și necesitatea controlului solicitat de instanțele de drept comun prin sesizarea depusă, Curtea va aborda problema de drept privind procedura de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova numai în aspectul său extrinsec, și anume dacă lit.(c) art.88 din Constituție conferă dreptul de a refuza primirea cererii privind acordarea cetățeniei exclusiv Președintelui țării sau acest drept îl au și autoritățile ce recepționează actele de la solicitanți, în special în cazul în care persoana nu întrunește toate condițiile impuse de lege pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin naturalizare.

35. Curtea reține că statutul de cetățean permite persoanei de a fi titularul tuturor drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale consfințite de Constituție și legislația în vigoare. Prevederile lit.(c) art.88 din Constituție abilitază Președintele Republicii Moldova cu una din principalele atribuții în exercitarea puterii de stat, care vizează statutul

juridic al persoanei, – acordarea cetățeniei. Astfel, conform normei constituționale, Președintele „soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic”.

36. Curtea reține că din analiza textuală strictă a acestei norme constituționale rezultă că atribuția Președintelui Republicii Moldova privind soluționarea problemelor cetățeniei conține nu doar elemente materiale, dar și procesuale, pe care Președintele trebuie să le respecte.

37. Această concluzie decurge din analiza expunerii articolului 88 din Constituție, care stipulează atribuțiile șefului statului. Astfel, cu referire la alte atribuții, constituanta legislativă a utilizat termenii „conferă” (decorații), „acordă” (azil politic, grade militare, ranguri diplomatice ș.a.) și numai în acest caz a utilizat termenul „soluționează”, care comportă o altă conotație.

38. Curtea reține că termenul „soluționează”, în sensul art.88 lit.c) din Constituție, are o semnificație mai largă, incluzând întreg ansamblul de proceduri prevăzute de lege pentru acordarea cetățeniei.

39. În baza acestei analize cazuale exegetice, Curtea deduce că atribuția Președintelui Republicii Moldova statuată la lit.c) art.88 din Constituție presupune examinarea tuturor problemelor legate de cetățenie, începând cu depunerea cererii și terminând cu emiterea soluției, care poate fi atât pozitivă, cât și negativă. Curtea reține că Președintele Republicii Moldova, conform prevederilor lit.c) art.88 din Constituție, este unica autoritate, care poate emite soluții definitive pentru fiecare etapă a procedurii legate de dobândirea cetățeniei.

40. În consecință, Curtea reține că o altă interpretare a normei constituționale prin lege, în speță, referitoare la procedura reglementată la lit.a) art.28 din Legea cetățeniei, ar echivala cu limitarea atribuției Președintelui statuate la lit.c) art.88 din Constituție.

41. Curtea reține că regula enunțată decurge nu numai din prevederile constituționale, ci și de necesitatea rezonabilă ca problemele în cauză să fie soluționate de o instituție competentă și specializată. Conform reglementărilor actuale, unica structură specializată în acest domeniu este Comisia pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova, care, conform Decretului nr. 694-II din 28.07.98, „este constituită în scopul asigurării exercitării de către Președintele Republicii Moldova a atribuțiilor constituționale în problemele cetățeniei”.

42. În acest sens, Curtea reține că potrivit reglementărilor legale în vigoare, numai Comisia, formată, în conformitate cu art.31 din Legea cetățeniei, „pentru examinarea prealabilă a problemelor cetățeniei”, este în drept să verifice actele solicitantului prevăzute de lege și să prezinte propunerile respective Președintelui, căruia îi aparține dreptul decizional. Orice mecanism administrativ, care în fapt ar putea împiedica Președintele

Republicii Moldova să soluționeze cererile de acordare a cetățeniei, în sensul art.88 lit.c) din Constituție, ar însemna de fapt o limitare inadmisibilă a atribuțiilor sale.

43. Mai mult ca atât, după cum rezultă din materialele cauzei, soluționarea problemelor cetățeniei a fost dată în competența unui agent economic – Î.S. CRIS „Registru”, care în realitate este investită cu putere decizională, deși cererea privind acordarea cetățeniei este adresată Președintelui țării, și nu conducătorului acesteia.

44. Curtea reține că, potrivit principiului unității materiei constituționale, normele Constituției urmează a fi aplicate și interpretate cazual în coroborare cu alte norme constituționale ce reglementează instituții și principii similare, ținând cont de aspectele funcționale ale instituției reglementate de normele constituționale invocate.

45. Având în vedere cele expuse, Curtea remarcă, cu referire la aplicarea prevederilor lit.(c) art.88 din Constituție, că prevederile alin.(1) art.17 din Constituție abilitază Parlamentul cu dreptul de a reglementa prin lege organică procedura dobândirii cetățeniei în limitele prevederilor lit.(c) art.88 din Constituție.

46. În temeiul acestor dispoziții constituționale și concluziilor Curții expuse în §§ 41, 42 ale prezentei hotărâri, MTIC putea fi abilitat prin lege organică cu funcții pur tehnice. Din aceleași considerente, legea nu putea investi această instituție cu drepturi decizionale, cum ar fi dreptul de a reține cererea privind acordarea cetățeniei fără a o transmite spre soluționare instituției prezidențiale.

47. În baza celor expuse, Curtea conchide că prevederea „În cazul întrunirii tuturor condițiilor prevăzute de legislația în vigoare, ministerul și organele lui întocmesc un aviz argumentat”, cuprinsă în articolul 28 lit.(a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova, nu corespunde prevederilor lit.(c) art.88 din Constituție.

48. Analizând prevederea contestată, Curtea reține că aceasta nu corespunde nici principiilor clarității și previzibilității. Astfel, în Hotărârea nr.26 din 23.11.2010 Curtea a menționat:

„Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.”

49. Curtea observă că, raportată la textul art.33 din Legea cetățeniei, care obligă solicitantul să depună cerere pe numele Președintelui,

prevederea art.28 lit.a) este incertă în ceea ce privește comportamentul petiționarului în fața autorităților publice. În consecință, Curtea deduce că norma citată nu corespunde nici prevederilor art.23 din Constituție.

50. În acest context, Curtea menționează că divergențele apărute în cadrul procedurii litigioase de acordare a cetățeniei se datorează unor lacune și inexactități în actele normative în domeniu, adoptate de Parlament și Guvern, semnalate la §§ 20, 43 și 49 ale prezentei hotărâri, în consecință, Curtea va formula o adresă.

51. Curtea respinge argumentele autorităților publice referitoare la existența în dreptul comparat al statelor a unor proceduri similare de dobândire a cetățeniei. În urma studiului efectuat, Curtea observă că procedura dobândirii cetățeniei diferă de la stat la stat, fiind diferite și autoritățile publice ce au competența de a soluționa problemele cetățeniei.

52. Generalizând, Curtea Constituțională subliniază că prevederea „În cazul întrunirii tuturor condițiilor prevăzute de legislația în vigoare, ministerul și organele lui întocmesc un aviz argumentat”, cuprinsă în articolul 28 lit.(a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova, nu corespunde prevederilor lit.(c) art.88 din Constituție, precum și art.23 din Constituție.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 135 alin.(1) lit.g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit.e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. *Se acceptă excepția de neconstituționalitate ridicată de Curtea Supremă de Justiție și se declară drept neconstituțională sintagma „În cazul întrunirii tuturor condițiilor prevăzute de legislația în vigoare, ministerul și organele lui întocmesc un aviz argumentat”, cuprinsă în articolul 28 lit.(a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV din 2 iunie 2000, cu modificările și completările ulterioare.*

2. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.67 din Codul jurisdicției constituționale

1. Prin Hotărârea Curții Constituționale din 30 octombrie 2012 a fost admisă excepția de neconstituționalitate, ridicată de Curtea Supremă de Justiție, și declarată drept neconstituțională sintagma „În cazul întrunirii tuturor condițiilor prevăzute de legislația în vigoare, ministerul și organele lui întocmesc un aviz argumentat”, cuprinsă în articolul 28 lit.a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV din 2 iunie 2000, cu modificările și completările ulterioare.

2. În opinia mea, Hotărârea Curții este nefondată, iar dispozițiile art.28 lit.a) din Legea cetățeniei nu contravin prevederilor art.88 lit.c) din Constituție.

3. Este incontestabil faptul că reglementarea cetățeniei este eminentamente o chestiune de stat. Acest lucru se desprinde cu o deosebită claritate din dispozițiile constituționale și legale, conform cărora statuarea drepturilor și îndatoririlor cetățenilor, a modurilor de dobândire și de pierdere a cetățeniei constituie un atribut **exclusiv al statului**. Convenția europeană cu privire la cetățenie consideră reglementarea cetățeniei ca un drept suveran, un domeniu ce ține de competența exclusivă a fiecărui stat.

4. Constituția Republicii Moldova garantează regimul juridic al cetățeniei prin art.17, art.18 și art.19 și conferă Președintelui Republicii Moldova soluționarea problemelor cetățeniei Republicii Moldova (art.88 lit.c) din Constituție).

Cetățenia Republicii Moldova poate fi dobândită, păstrată sau pierdută numai în condițiile prevăzute de legea organică (art.17 alin.(1) din Legea Supremă).

5. Legea cetățeniei Republicii Moldova în Capitolul V (art.27-31) reglementează atribuțiile **autorităților publice** referitoare la cetățenie.

6. Potrivit art.27 din lege, Președintele Republicii Moldova **soluționează problemele cetățeniei** conform Constituției și Legii cetățeniei Republicii Moldova; emite decrete în cazul acordării, redobândirii, renunțării și retragerii cetățeniei Republicii Moldova, iar în cazul **refuzului de acordare a cetățeniei**, dă un răspuns argumentat.

Deoarece, în exercitarea puterii de stat, autoritățile statului activează ca un organism unic, statul poate să prevadă anumite filtre administrative pentru examinarea prealabilă a cererilor privind acordarea cetățeniei.

Articolele 28-31 din Legea cetățeniei reglementează atribuțiile referitoare la problemele cetățeniei ale Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și ale organelor lui; Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ale instituțiilor lui; Ministerului Afacerilor Interne; Serviciului de Informații și Securitate.

7. În conformitate cu Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.389 din 17 mai 2010, ministerul este organul central de specialitate cu atribuții ce țin de organizarea înregistrării și evidenței populației Republicii Moldova, precum și cu atribuții de organizare a primirii, examinării, prelucrării demersurilor cetățenilor cu privire la ieșirea-intrarea în țară și de **perfectare a materialelor la cererile persoanelor cu privire la cetățenie.**

8. Potrivit art.28 lit.a) din Legea cetățeniei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor **verifică documentele** în vederea corespunderii legislației și stabilirii faptului că cererea întrunește cerințele prevăzute de Legea cetățeniei și întocmește un aviz argumentat, cu expedierea ulterioară a acestora spre soluționare Președintelui Republicii Moldova. Aceste acțiuni sunt pregătitoare, precedând emiterea decretului privind acordarea cetățeniei de către Președintele Republicii Moldova, sau refuzul de acordare a cetățeniei. Anume Președintele Republicii Moldova, dar nu Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, decide acordarea sau refuzul de a acorda cetățenia Republicii Moldova.

Termenul „verifică” presupune examinarea actelor necesare dobândirii sau redobândirii cetățeniei pentru a stabili în ce măsură acestea corespund cerințelor art.36 din Legea cetățeniei, precum și cerințelor punctului 5 al Regulamentului cu privire la procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.197 din 12 martie 2001.

Or, articolul 28 litera a) din Legea cetățeniei stipulează expres că Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, numai în urma tuturor acțiunilor de „primire a cererilor”, „verificare a documentelor prezentate”, „adunare a datelor”, „întocmire a avizului”, expediază materialele și avizul motivat Președintelui Republicii Moldova spre soluționarea problemei cetățeniei.

Astfel, rezultă că, în cazul cînd cererea nu este conformă cerințelor legale, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor o poate restitui persoanei, pentru a fi adusă în concordanță cu cerințele legale.

9. Prin acțiunea de „verificare a actelor prezentate în vederea corespunderii acestora cerințelor Legii cetățeniei” nu se înțelege altceva decît controlul actelor solicitate de la persoana care a depus cerere în materie de cetățenie, dar nu și luarea deciziei privind acordarea cetățeniei Republicii Moldova sau refuzul acordării acesteia. Astfel, acțiunile de verificare a corespunderii cererii de acordare a cetățeniei Republicii Moldova cerințelor legii, atribuții ce revin Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, **nu echivalează** cu soluționarea în fond a cererii de acordare a cetățeniei, **atribuție directă a șefului statului**.

10. Efectele juridice în problemele dobîndirii (redobîndirii) cetățeniei sunt produse de deciziile adoptate de către Președintele Republicii Moldova (decrete în cazul acordării cetățeniei sau refuz motivat), dar nu de deciziile Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, privind refuzul de primire a actelor în problemele cetățeniei.

11. Cu atît mai mult, potrivit art.42 din Legea cetățeniei, intitulat „Atacarea acțiunilor persoanelor oficiale”, refuzul de a primi cererea în problemele cetățeniei Republicii Moldova, încălcarea termenelor, a modului de examinare a cererii și de executare a hotărîrilor în problemele cetățeniei, precum și refuzul acordării cetățeniei și alte acțiuni ale persoanelor oficiale pot fi atacate, în modul stabilit de lege, în instanța judecătorească.

12. Deși în §33 din hotărîre Curtea și-a propus să exercite controlul constituționalității dispozițiilor art.28 lit.a) din Legea cetățeniei, în § 34 din hotărîre Curtea a dispus că va verifica „dacă lit.(c) art.88 din Constituție conferă dreptul de a refuza primirea cererii privind acordarea cetățeniei **exclusiv** Președintelui țării sau acest drept îl au și autoritățile ce recepționează actele de la solicitanți, în special în cazul în care persoana nu întrunește toate condițiile impuse de lege pentru dobîndirea cetățeniei Republicii Moldova prin naturalizare”.

Ca urmare a interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea a conchis că „Președintele Republicii Moldova, conform prevederilor lit.c) art.88 din Constituție, este unica autoritate, care poate emite soluții definitive **pentru fiecare etapă a procedurii legate de dobîndirea cetățeniei**” (§ 39). „O altă interpretare a normei constituționale prin legea, în speță, referitoare la procedura reglementată la lit.a) art.28 din Legea cetățeniei, ar echivala cu limitarea atribuției Președintelui statuate la lit.c) art.88 din Constituție” (§ 40).

Astfel, Curtea a investit șeful statului cu obligația de a exercita atribuții date prin lege Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și altor autorități publice (art. 28, 31 din lege). Totodată, în § 42 Curtea concluzionează că numai Comisia pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova (constituită în scopul **asigurării** de către Președintele Republicii Moldova a atribuțiilor constituționale în problemele cetățeniei) „este în drept **să verifice** actele solicitantului prevăzute de lege și să prezinte propunerile respective Președintelui, căruia îi aparține dreptul decizional. Orice mecanism administrativ, care în fapt ar putea împiedica Președintele Republicii Moldova să soluționeze cererile de acordare a cetățeniei, în sensul art.88 lit.c) din Constituție, ar însemna de fapt o limitare inadmisibilă a atribuțiilor sale”.

13. În opinia mea, concluziile Curții expuse la §§ 39, 40 și 42 din hotărâre sunt neconcludente și controversate.

14. Categoriic nu sunt de acord cu interpretarea casuală a termenului „soluționează” cuprins în art.88 lit.c) din Constituție. Potrivit Curții, „termenul „soluționează” are o semnificație mai largă, incluzând **întreg ansamblul de proceduri prevăzute** de lege pentru acordarea cetățeniei”.

15. Prevederea constituțională „soluționează problemele cetățeniei” are o altă semnificație decât cea expusă de Curte. Atribuția Președintelui Republicii Moldova referitor la soluționarea problemelor cetățeniei constă în examinarea cererilor privind dobândirea și redobândirea cetățeniei, de refuz privind acordarea cetățeniei, de aprobare a renunțării la cetățenia Republicii Moldova, precum și examinarea propunerilor și avizelor referitoare la retragerea cetățeniei.

Aceste atribuții se exercită de către Președintele Republicii Moldova în temeiul actelor verificate de către autoritățile publice implicate în examinarea problemelor cetățeniei.

Reiterez că decizia privind acordarea cetățeniei, prin care se realizează realmente atribuția privind soluționarea problemelor cetățeniei, aparține în exclusivitate Președintelui Republicii Moldova și se materializează în emiterea decretului respectiv.

16. Refuzul de acordare a cetățeniei, de asemenea, este de competența **exclusivă** a Președintelui Republicii Moldova, care, conform art.27 din Legea cetățeniei, formulează un răspuns argumentat solicitantului.

Refuzul de a acorda cetățenia Republicii Moldova în ceea ce privește **motivele de fond** trebuie să fie previzibil, proporțional și prevăzut de lege.

Art.20 din Legea cetățeniei conține șirul **exhaustiv** al motivelor refuzului de a acorda cetățenia.

Garanțiile procedurale legate de cetățenie se întemeiază pe prescripțiile art.11 și art.12 din Convenția europeană cu privire la cetățenie, care precizează că deciziile referitoare la dobândirea cetățeniei trebuie să conțină motivații în formă scrisă, să poată face obiectul unui recurs administrativ sau judiciar, în conformitate cu prevederile legislației sale interne. Art.41 din Legea cetățeniei și art.42 enunțat mai sus reglementează atacarea hotărârilor în problema cetățeniei.

17. Fără a aduce argumente, Curtea a menționat că prevederea contestată nu corespunde nici principiilor clarității și previzibilității, invocând încălcarea dispozițiilor art.23 din Constituție. Curtea a subliniat că „raportată la textul art.33 din Legea cetățeniei, care obligă solicitantul să depună cerere pe numele Președintelui, prevederea art.28 lit.a) este incertă în ceea ce privește comportamentul petiționarului în fața autorităților publice”.

18. Această interpretare este eronată, deoarece dispozițiile art.28 lit.a) nu vizează „comportamentul petiționarului în fața autorităților publice”, dar vizează atribuțiile Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și ale organelor lui în problemele cetățeniei.

19. Art.33 din Legea cetățeniei, intitulat „Modalitatea de prezentare a cererii”, stipulează clar că cererea privind dobândirea sau redobândirea cetățeniei Republicii Moldova **se adresează** Președintelui Republicii Moldova **și se depune** personal sau prin mandatar.... **la organul teritorial al Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor** în a cărui rază își are domiciliul solicitantul, iar în cazul persoanei cu domiciliul legal și obișnuit în străinătate, la reprezentanța diplomatică sau instituția consulară a Republicii Moldova sau la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova.

Pentru motivele expuse, consider că norma legală contestată este constituțională și în nici un mod nu aduce atingere atribuției Președintelui Republicii Moldova, statuate în art.88 lit.c) din Constituție, privind soluționarea problemelor cetățeniei.

Judecător

Elena SAFALERU

REPUBLICA MOLDOVA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

JCC-03/16g

30 octombrie 2012

ADRESĂ

În cadrul examinării excepției de neconstituționalitate a articolului 28 din Legea cetățeniei Republicii Moldova Curtea Constituțională a constatat că prevederile legale referitoare la procedura de soluționare a cererilor de dobândire a cetățeniei conțin mai multe incoerențe și neclarități. Astfel, Legea cetățeniei nu reglementează exact competența autorităților obligate să răspundă solicitărilor de acordare a cetățeniei. Această neclaritate vizează în special procedura de refuz de a transmite instituției prezidențiale solicitările de acordare a cetățeniei, care îi sunt adresate.

De asemenea, Curtea a constatat o lipsă de claritate în aplicarea prevederii „a domiciliu legal și obișnuit” pe teritoriul Republicii Moldova, determinarea datei de la care începe a curge termenul de naturalizare, precum și în ceea ce privește corespunderea acestei prevederi cu art.6 din Convenția europeană cu privire la cetățenie, conform căreia calitatea de cetățean prin naturalizare se acordă celor ce „locuiesc cu titlu legal” pe teritoriul statului.

În contextul cauzei examinate, Curtea reține că nu este corelată Legea privind azilul din 18.12.2008, care prevede 4 forme de protecție a persoanelor străine, cu Legea cetățeniei, care recunoaște posibilitatea dobândirii preferențiale a cetățeniei prin naturalizare doar pentru o formă de protecție – cea de refugiat.

De asemenea, după modificarea art.28 din Legea cetățeniei prin Legea nr.112 din 09.06.2011, nu a fost amendat corespunzător Regulamentul cu privire la procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.197 din 12.03.2001, normele din Regulament nefiind în totalitate conforme cu Legea cetățeniei, pentru executarea căreia a fost adoptat Regulamentul.

Curtea consideră necesar a atrage atenția asupra naturii competențelor delegate unui șir de întreprinderi de stat. În contextul excepției ridicate, este vorba despre reglementările normative prin care Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC) a delegat unui agent economic (Întreprinderea de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”) competențe quasi-decizionale în procedura de soluționare a cererilor de dobândire a cetățeniei.

Curtea reține că statul este în drept să delege anumite atribuții ale sale societăților comerciale, inclusiv întreprinderilor de stat, însă aceste atribuții nu trebuie să vizeze proceduri derivate din instituții constituționale, cum este procedura de soluționare a cererilor de dobândire a cetățeniei.

În acest sens, Curtea menționează că prevederile Legii cu privire la întreprinderea de stat nu sunt suficient de bine corelate cu prevederile Legii cetățeniei și hotărârile de Guvern nr.197 din 12.03.2000 și nr.1389 din 17.05.2010 privind delegarea atribuțiilor către MTIC. Necorelările existente între aceste acte normative, de fapt, au și generat litigiul, în legătură cu care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, ce constituie obiectul hotărârii Curții.

Curtea reține că doar declararea neconstituțională a normei contestate nu este de natură să soluționeze aceste inadvertențe din legislație. Prin urmare, Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova trebuie să opereze modificări în cadrul normativ, care ar asigura claritatea, previzibilitatea și funcționalitatea procedurii de soluționare a cererilor de dobândire a cetățeniei.

Adițional obiectului examinat, Curtea Constituțională consideră necesar a atrage atenția Parlamentului asupra neconcordanței existente între reglementările referitoare la instituția excepției de neconstituționalitate din art.12¹ din Codul de procedură civilă și Constituția Republicii Moldova și reamintește despre obligația de a examina adresa din 26 martie 2007, în care Curtea s-a referit la inadvertența respectivă.

În temeiul art.79 din Codul Jurisdicției Constituționale, în conformitate cu art. 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova vor examina adresa și, în termenele stabilite, vor informa Curtea asupra rezultatelor examinării acesteia.

Alexandru TĂNASE
Președintele Curții Constituționale